

INARI SAHANRANTA

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Eija Ojanlatva 2003/2

INARI SAHANRANTA

Inari 455

Tutkimuskertomus Inarin kirkonkylän kevyenliikenteen väylien
rakentamisen yhteydessä 20.8.2002 suoritetusta arkeologisesta
kaivauksesta

SISÄLLYSLUETTELO

ARKISTOTIEDOT	3
ABSRAKTI	4
JOHDANTO	5
KAIVAUS	5
KARTAT	
1. Peruskarttaote 1:20 000	
2. Yleiskartta 1:500	
3. Tasokartta 1:25, Alue pintapuhdistuksen jälkeen	
4. Tasokartta 1:25, Taso 1	

ARKISTOTIEDOT

INARI SAHANRANTA (Inari 455)

Kivikautisen asuinpaikan kaivaustutkimus 20.8.2008 2

Kunta:	Inari
Omistaja:	Valtionmaa/Metsähallitus PL 94, 01301 Vantaa (Vernissakatu 4)
Peruskartta:	3841 01 INARI
Koordinaatit:	x=7646 38 y=3503 33 z=127,15-127,25
Arkistoaineisto:	-
Löydöt:	KM 33741:1-17
Dokumentaatio:	Kartat 4 kpl

ABSTRAKTI

INARI SAHANRANTA (Inari 455)

Pk. 3841 01 INARI
x=7646 38, y=3503 33, z=127,15-127,25
Kivikautisen asuinpaikan kaivaus
Kaivauksenjohtaja FM Eija Ojanlatva

Kaivaus toteutettiin Inarin kevyenliikenteen väylien rakentamisen yhteydessä, kun 15.8.2002 suoritetun väylien arkeologisen tarkastuksen yhteydessä havaittiin yhdellä väylällä kivikautisia asuinpaikkalöytöjä. Väylältä oli tuolloin poistettu pintamaata 15-20 cm paksuudelta. Valtatien 4 ja Inarinjärven välissä kulkevalta pyörätienlinjalta, joka ulottuu Inarin kirkonkylältä Nikulanperän tienhaaraan saakka, havaittiin asuinpaikkalöytöjä kolmessa eri kohdassa. Näistä kaksi kohdetta ehdittiin peittää 16.8.2002, joten kaivaus suoritettiin 20.8.2002 ainoassa jäljelle jääneessä kohteessa. Kaivauksen tarkoitus oli selvittää, onko asuinpaikasta enää mitään jäljellä.

Kaivausalueen laajuus oli 3 x 4 metriä. Kohteessa oli jäljellä enää noin 5 cm ns. kulttuurimaata, minkä jälkeen toisessa kerroksessa päästiin jo puhtaaseen pohjahiekkaan. Ensimmäinen kaivauskerros (127,25-127,20 m mpy) oli siis ainoa löytökerros. Löytöinä saatiin palanutta luuta sekä kvartsi-iskoksia. Asuinpaikka jatkui lounaaseen valtatie 4 alle, joten kohteesta tutkittiin kaikki mitä oli mahdollista tutkia.

Löydöt: KM 33741:1-17

Ajoitus: Kivikausi

Tutkitun alueen laajuus: 12 m²

Kenttätyöaika: 20.8.2002

Tutkimuskustannukset: kaivausjohtaja

Tutkimusraportti: Eija Ojanlatva 25.5.2003 Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa, kopiot Museoviraston arkeologian osaston arkostossa ja Saamelaismuseo Siidassa

JOHDANTO

Inarin kirkonkylän kevyenliikenteen väylien rakentaminen oli jo aloitettu, kun kävin tarkastamassa niiden linjaukset torstai-iltana 15.8.2002 mahdollisten muinaisjäännösten vuoksi. Ensimmäinen kevyenliikenteen väylä kulkee valtatie 4 ja Inarinjärven välisellä kaistaleella noin neljän kilometrin matkalla Inarin kirkonkylältä Nikulanperän tienhaaraan saakka. Valtatie länsipuolella on toinen, noin kaksi kilometriä pitkä pyörätie, joka jatkuu Siulatien kohdalta Kuokkamaantien ja valtatie risteyskseen saakka. Kolmas, noin kilometrin mittainen pyörätie sijoittuu Kittilään kulkevan Menesjärventien 955 pohjoispuolelle. Se kulkee Saarikoskentien ja Menesjärventien risteyksestä Juutuan hiihtokeskuksen tienhaaraan saakka.

Kun saavuin paikalle, oli linjauksilta poistettu maata kaivinkoneella keskimäärin 15-20 cm paksuudelta, paikoitellen maata oli poistettu enemmänkin. Havaintoja esihistoriallisesta asutuksesta havaitsin kolmelta eri kohdalta valtatie 4 ja Inarinjärven välissä kulkevalta pyörätielinjalta. Muilta linjauksilta ei löytynyt mitään muinaisjäännöksiin viittaavaa. Kaikissa kolmessa löytökohteessa oli palanutta hiekkaa, palaneita kiviä ja kvartsi-iskoksia. Ensimmäinen löytöpaikka sijaitsi lähellä osittain tutkittua kohdetta Inari [372, 455] Nukkumajokisuu (länsi), leirintäalue/saha. Kohde sijaitsi noin 240 m Nukkumajoen ylittävästä sillasta luoteeseen, Inarinjärveen laskevan puron länsipuolella. Toinen löytöpaikka sijaitsi noin 320 m Nukkumajoen ylittävästä sillasta luoteeseen, noin 20 m entiselle sahalle kulkevasta tiestä kaakkoon. Palaneiden kivien ja kvartsi-iskosten lisäksi paikalla oli palanutta luusilppua. Kolmas löytöpaikka sijaitsi noin 500 m Nukkumajoen ylittävästä sillasta luoteeseen ja noin 90 m valtatie 4 ylittävästä sähkölinjasta kaakkoon. Tässä kohteessa oli kaikista eniten asuinpaikkalöytöjä, muun muassa runsaasti palanutta luuta.

Perjantai-aamuna 16.8.2002 ilmoitin tekemistäni havainnoista Museovirastoon aluevalvoja Markku Torviselle. Vaikka kevyenliikenteen väylien rakentaminen saatiin keskeytettyä mitä pikimmin, kuorma-autoilla oli ehditty perjantai-aamuna 16.8.2002 peittää kaksi ensimmäistä löytöpaikkaa noin metrin paksuisella hiekkakerroksella. Hiekkaa oli tuotu paikalle Nukkumajoen hiekkakuopalta. Tiistaina 20.8.2002 suoritettiin kolmannessa löytöpaikassa Markku Torvisen suostumuksella pienimuotoisen kaivaustutkimuksen. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää oliko kohteesta enää mitään jäljellä ja samalla määrittää paikan laajuus, eli jatkuisiko asuinpaikka vielä Inarinjärven suuntaan. Kaivauksilla avustamassa olivat fil.yo Katja-Leena Heikkilä sekä Silja Mattus, joille lausun suuret ja lämpimät kiitokset.

KAIVAUS

Löydöt olivat levinneet maansiirtokoneiden mukana noin 12 m² laajuiselle alueelle, joten paikalle luotiin pohjois-etelä –suuntainen koordinaatisto x=800 - 803, y=600 - 604. Kaivausalue sidottiin peruskarttakoordinaatteihin TVL:n takymetrillä ystävällisten työmiesten avustuksella, jolloin paalulle x=800, y=600 saatiin koordinaatit x=7646 389,827, y=3503 331,884.

Maansiirtokoneet olivat tasoittaneet tutkittavan alueen suhteellisen tasaiseksi, joten kaivaus aloitettiin tasosta, jonka korkeus keskimäärin oli 127,25 m mpy. Ainoat mahdollisesti paikallaan olevat löytökeskittymät sijaitsivat lähellä valtatie 4 penkkää, noin 2 m² kokoisella alueella ruuduissa x=800, y=601 ja x=801, y=601. Pintapuhdistuksen jälkeen ruuduissa oli havaittavissa likamaan seassa yksi kvartsi-iskoksia sisältävä ja kaksi palanutta luuta sisältävää keskittymää (kartta 3).

Koska maansiirtokoneet olivat vieneet mennessään jo noin 15 - 20 cm paksun maakerroksen, ei paikalla ollut jäljellä juuri mitään muutoinkin ohuesta kulttuurikerroksesta. Noin 12 m² kokoisella alueella kaivettiin 5 cm kerroksissa, ja kaikki löydöt sijoituivat ensimmäiseen 127,25 - 127,20 m mpy kerrokseen. Puhdas pohjahiekka tuli esiin heti tasossa 1 (127,20 m mpy) lähes kaikkialla muualla, paitsi ruudussa x=800, y=601, missä suuren kiven luona oli vielä jäljellä hieman huuhtoutunutta hiekkaa (kartta 4). Varmuuden vuoksi alueella kaivettiin vielä toinen kerros 127,20 - 127,15 m mpy, minkä jälkeen tasossa 2 (127,15 m mpy) oli pelkkää puhdasta hiekkaa.

Likamaakerros löytöineen jatkui selvästi lounaaseen, nykyisen valtatie penkan alle ruudussa x=800, y=600. Sen sijaan asuinpaikka ei jatkanut Inarinjärven suuntaan, koilliseen – pohjoiseen eikä myöskään itään – itä-kaakkoon. Tämän pystyi havaitsemaan jo pintapuhdistuksen jälkeen paikoillaan olevista löytökeskittymistä, jotka sijaitsivat enintään noin 1,5 m etäisyydellä tien penkasta. Noin 5 m tutkitusta alueesta luoteeseen maaperä muuttui erittäin kivikkoiseksi. Kaiken edellä mainitun perusteella voidaan todeta, että tutkittu asuinpaikka on sijainnut Inarinjärven muinaisen rantaterassin koillisreunalla ja että sen on jäänyt suurimmaksi osaksi valtatie 4 alle. Toisin sanoen asuinpaikasta tutkittiin elokuussa kaikki se, mitä oli mahdollista tutkia.

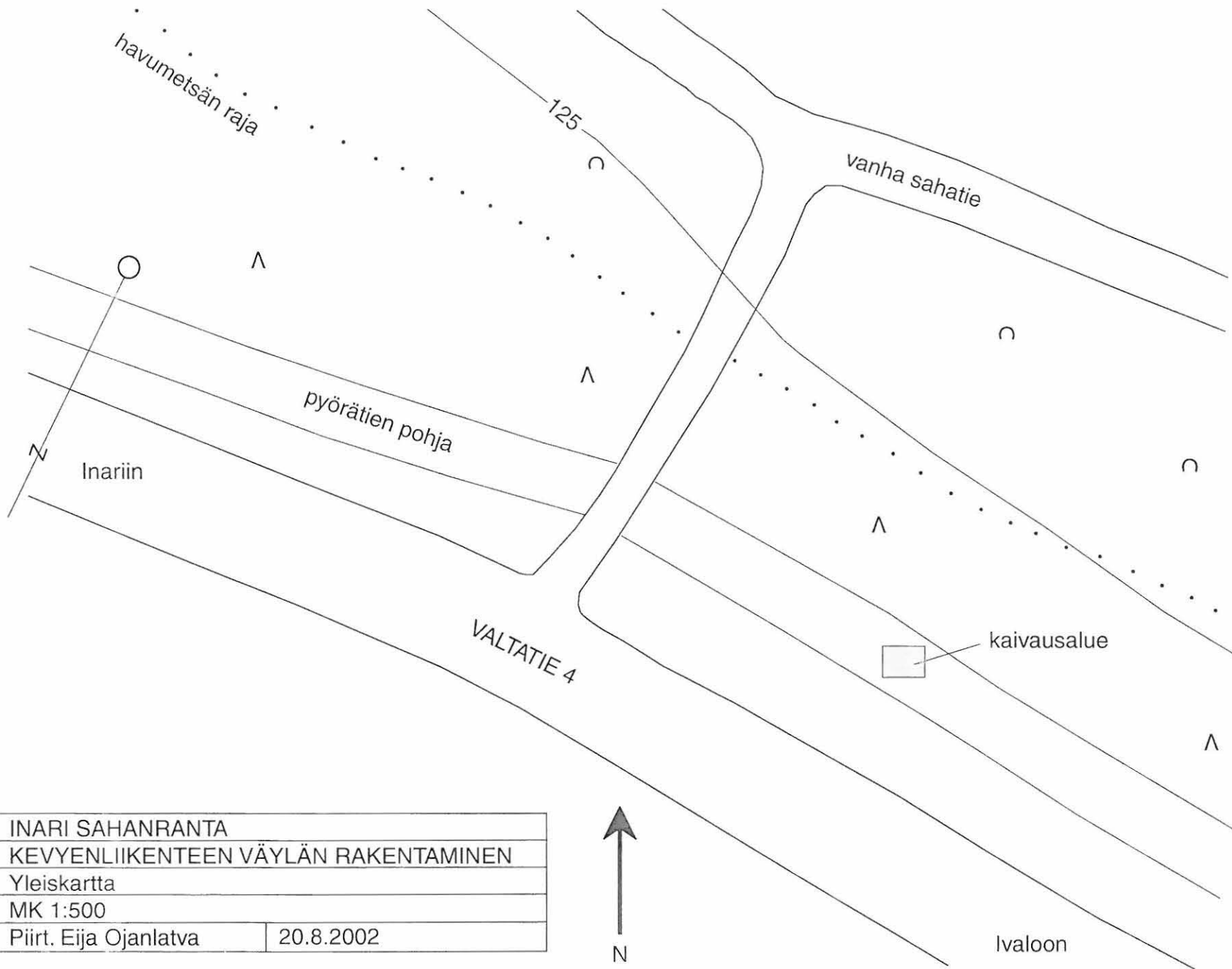
Oulussa 3.6.2003,

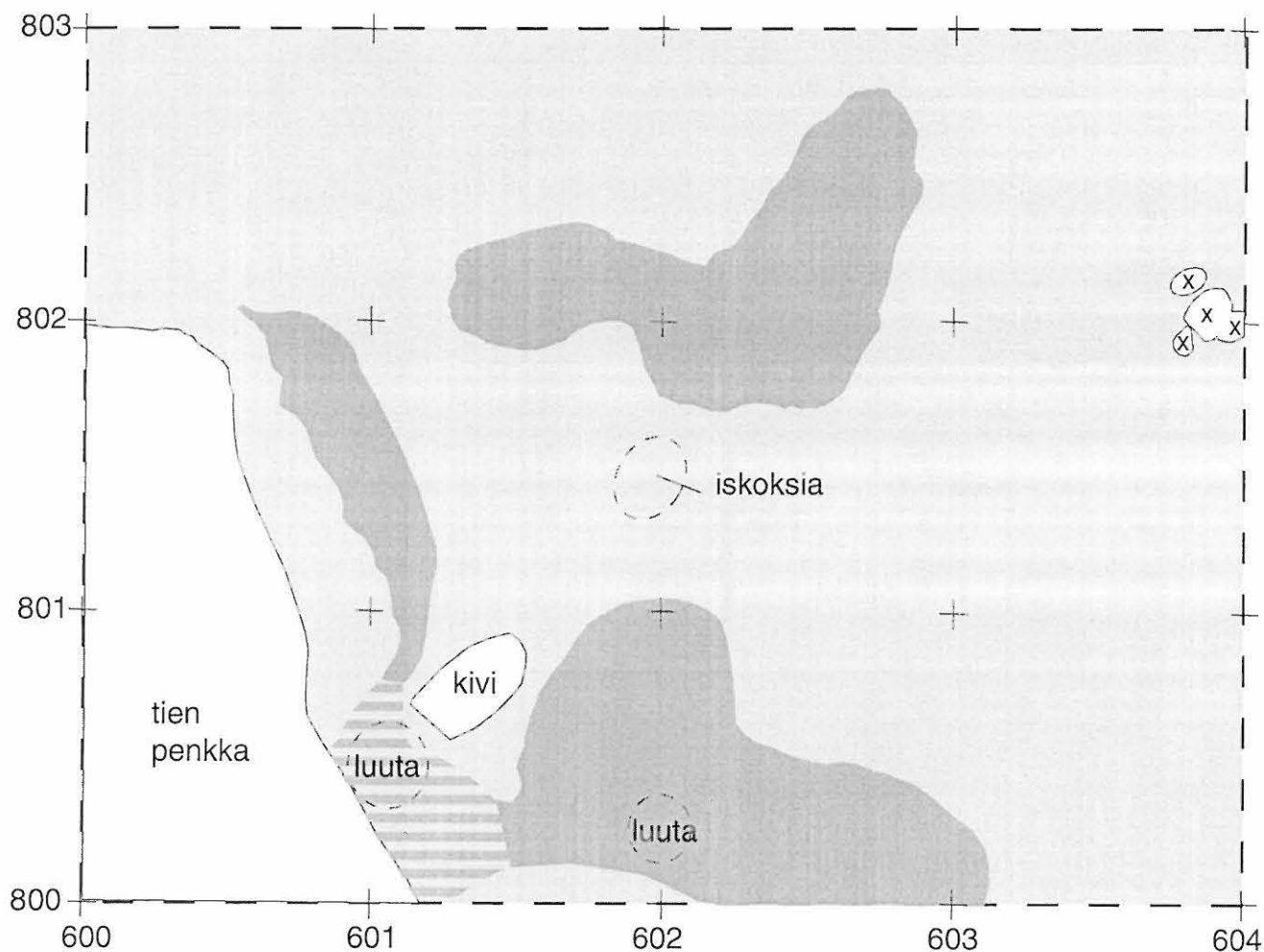
Eija Ojanlatva

Peruskartta 3841 01 INARI

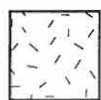
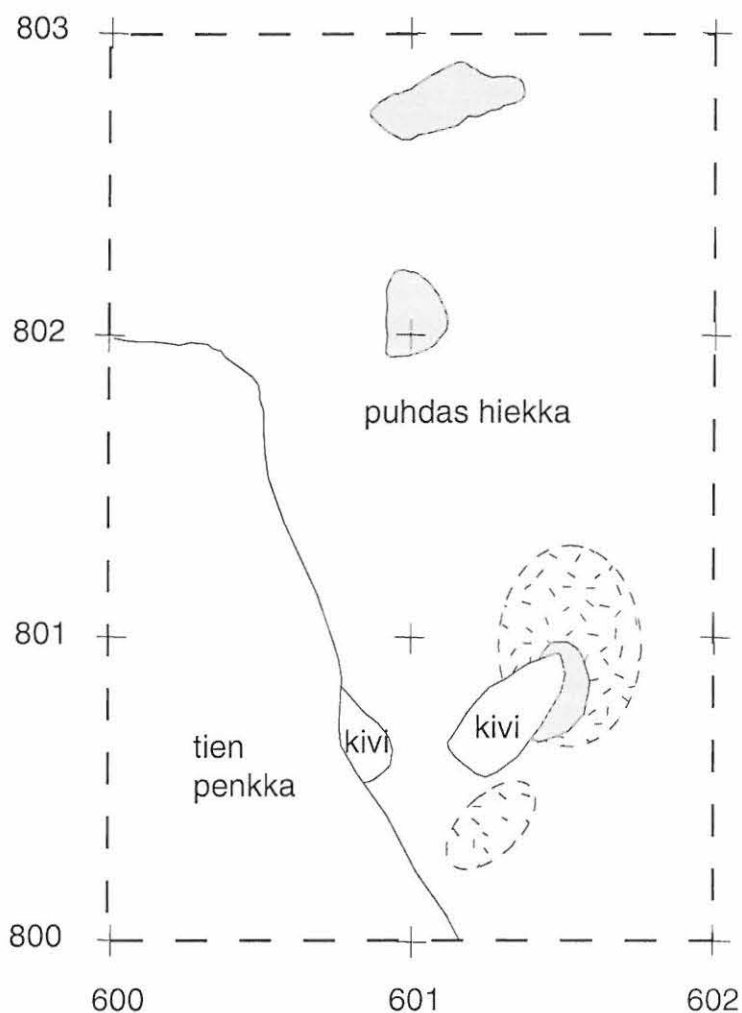
INARI SAHANRANTA	
KEVYENLIIKENTEEN VÄYLÄN RAKENTAMINEN	
Yleiskartta	
MK 1:500	
Piirt. Eija Ojanlatva	20.8.2002

- likamaan sekainen hiekka
- rikastunut hiekka
- huuhtoutunut hiekka
- palanut kivi

INARI SAHANRANTA	
KEVYENLIIKENTEEN VÄYLÄN RAKENTAMINEN	
Tasokartta, pintapuhdistuksen jälkeen (127,25 m mpy)	
MK 1:25	
Piirt. Eija Ojanlatva	20.8.2002

rautapitoinen hiekka

huuhtoutunut hiekka

INARI SAHANRANTA	
KEVYENLIIKENTEEN VÄYLÄN RAKENTAMINEN	
Tasokartta, taso 1 (127,20 m mpy)	
MK 1:25	
Piirt. Eija Ojanlatva	20.8.2002